

Szerkesztési iroda:

Rimaszombat, Losonezi-utca 24. sz. a. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadó-hivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyilttér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négy hasábos petítor-tér-fogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadó-hivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönb minden hazai postahivatal. — Az előfizetéseket legezélszerűben postautalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán a kiadó-hivatal vesz fel.

Ipartársulatainkról.

Az 1873-iki bécsi villágkiállítás hazánkra nézve azon haszonnal járt, hogy ad oculus demonstrálva iparbéli elmaradásunkat, beláttuk, hogy a civilizációnak egyik főismerte az iparbéli haladás. beláttuk, hogy az ipar, az iparosért kit eddig mint páriát lenéztünk, tenni kell valamit; — tenni kell, mert íme a mai világversenyben mindennapi iparczikkeinket sem képes már előállítani. Milliók szíváragnak ki ez uton hazánkból s a földmívelés nyers terményeiből származó export-jövedelem távolról sem fedezi azon nagy összeget, melyet idegen iparczikkekért évenként fizetünk. Sőt buzatermő Kánaánunknak is hatalmas versenytársa akadt, a világ piacaira olcsóbban szállítható és olcsóbban termelhető orosz és amerikai buzában.

Az eddigi apathia helyett lelkesedés fogta el a haza javáért dobogó kebleket, az ipar emeléséről beszélt mindenki, faragott honboldogító terveket. Ezen lelkesedés hozta létre a szegedi és később a már szélesebb alapra fektetett székesfehérvári kiállításokat, melyeket mult évben nem számítva a kisebb körre szorított megyeieket, már két speczialis kiállítás követett, Valamennyi bizonyoságot adott bár egy évszázad óta mostoha viszonyok között tengődő magyar iparunk életrealóságáról, a nemzet iparbéli képességéről s biztató reményt nyújtott egy nagyobb szabású Budapesti rendezendő országos kiállítás kezdeményezésére. A mozgalom országszerte indul, szítása s ébrentartásában nagy része van a kormány által e célból kiküldött miniszteri biztosnak s Pozsonytól Kézdivásárhelyig alig van az iparüzésre utalt megye, melyre ezen mozgalom át nem ragadt volna, mely ezentul is ázsiai tétlenségben maradt volna.

Megyénk legkiválóbb egyénei állottak elére, mások támogatták s rövid idő alatt — ezeknek kezdeményezése, buzdítása és segélyezése mellett virágzó tanművek, városi ipar-kereskedelmi-iskolák jöttek létre, — a háziipar s kézimunkatanítás az orsz. nőiparkiallításra is méltatott sikerrel meghonosult falusi iskoláinkban is, s a rajz és mintázás mint minden iparagnál egyaránt nélkülözhetlen, izlést fejlesztő eszköz hova tovább szélesebb körben hódít. Megelégedéssel tekinthetünk megyénk ebbeli haladására. Hü maradt hagyományos multjához, intező köreink azon vannak, hogy elmaradt iparunk

emelése, fejlesztése s felvirágoztatására mozgásba hozzák mindazon tényezőket, melyek e téren bárhol feltalálhatók. A megyei hatóság, városaink előjárói, vezérferfiaink, az országban legfiatalabb és legkisebb, de azért kiváló tevékenységű iparkamaránk vállvetve működnek e téren. Megbecsülhetlen agyagtelepeink szakszerű felhasználása, nagy terjedelmű erdőink termékeinek fokozott értékesítése, vasiparunk emelése, a megyénk minden zugában honos, de primitív eszközei miatt kevés jövedelmet hajtó szövészet előbbvittele s mindezek gyárszerű fejlesztése, új ipariskolák, tanműhelyek szervezése, iparvállalatok megindítása képezi törekvő működésük célját. Hisszük, hogy fáradozásuk megtermi a kívánt sikert s megyénk a mostani rohamosan haladó korban megtartja azon helyet, melyet ipari tekintetben szerencsés természeti viszonyai és népe kitartó szorgalma következtében magának a többiek felett kivívott.

Csak egy tényező hallgat s nem mozog, az, mely szóban forog, mely közvetlenül s legközelebb van érdekelve — maga az iparos osztály. Minden városunkban van már évektől fogva szervezett ipartársulat, némely helyütt több is létezik. Azért szervezkedtek, hogy az iparos szellemet ébresszék s élesszék, a közönségnek a kor haladása által támasztott fokozott igényeit az iparképzés emelése, tagjainak tovább képzése által kielégítsék, maguk boldogulása céljából pedig szövetkezzenek, nyersanyag bevásárló, kereseti, elárúsító szövetkezetekké, — vagy egyesüljenek többen, mert egyenkint a nagy főkével dolgozó versenyben mindegyiknek el kell pusztulnia, kisebb gyárszerű vállalatokká. Szép feladat, melynek csak megkísérlése is nagy lendületet adna a városainkban mind inkább hanyatló kéziiparnak.

A mai tömeges productio nagy előnyei mellett a kisiparos csak úgy tarthatja fen magát, ha hosszú évek szorgalma és tapasztalata útján szerzett műziséssel állítja elő czikkéit, melyekkel aztán a gyár nem versenyezhetik, vagy pedig ha üzletét főke hiányában más társaiéval egybeolvasztja, hogy kisebb regie mellett ő is olcsóbban mintegy gyárilag produkálhasson, s versenyezhesen. De van-e ilyenekről szó ipartársulataink üléseiben? Alig. Nem akarom felemlíteni mindazokat, mik szoktak egy ily gyűlésnek, ha nagy ritkán a társulati elnök által összehívattik, rendes tárgyai lenni — csak azt kon-

statálom, hogy az ipartársulatok működéséről nem jön semmi nyilvánosságra, nem hallunk róluk semmit s így valószínű, hogy működésük legfőleg a régi czéhszokások fentartására terjed.

Példákat hozhatnánk fel más megyebeli városok, például a közel Losonez kis iparosainak pszegő életéről, mely társadalmi, erkölcsi és kulturális irányban is egyaránt sikeres működést fejt ki, de nem akarunk elkeseredést okozni. Célunk csak rámutatni, hogy midőn az ipar s ez által az iparos osztálynak emelése az egész osztály jelszavát képezi, midőn az osztály s egyesek anyagi és szellemi áldozatot hoznak annak fejlesztése érdekében, midőn megyénkben is buzgólkodnak ez irányban, ipartársulatainkról nem állíthatjuk, hogy csak életjelt is adnának magukról. Elismerésre méltó, hogy egyesek úgy a megyei hasonirányu mozgalmakat anyagilag támogatják, egynehány társulat is teszi mint testület, az is számba vehető, hogy az együvértartozást évenként Szombatban legalább egy iparosbál által akarják kifejezni, hogy a helybeli ipariskolát felállították s fentartják a város és kamara nagymérvű pártfogása mellett. De tíz évi eredménynek ez mégis csekélység s a kezdetnek is alig kezdete. Ez is inkább egyes buzgóknak s társulatok működésének köszönhető. A tulnyomó rész inkább panaszkodik a nézetünk szerint is elhamarkodva és tényleges viszonyaink helytelen ismerete mellett alkotott 1872-iki ipartörvény ellen, sopánkodik a régi aranyos czéhvilág után, melyek örökre eltűntek s mesterséges uton sem hozhatók vissza.

A józan ész inkább azt diktálja, igyekezzünk az új rendet, habár nem szeretjük, mert életünk ezelőtt kényelmesebb volt, magunkra nézve tűrhetővé tenni. Alkalmazkodjunk hozzá s így talán még boldogulhatunk mellette.

Ha pedig meggyőződünk, hogy a törvényes intézkedések egyike-másika az ipart elviselhetetlenül nyomja, használjuk a megszüntetésre a törvényes módokat. De tegyünk, tegyünk minden irányban. A tespedés öl.

Földmives iskola Gömörben.

* * A gazdasági-egyesületnek főleg pedig az egyesület érdemes elnökének köszönhető, hogy a meddő panaszok teréről letérve képes volt megindítani, s helyes czélokot tűzve ki, helyes irányba terelni azon actiót, mely gazdasági bajainknak társadalmi uton való földterítésére és orvoslására

T Á R C Z A.

Látó képességünk érdeke.

Dr. Löcherer Tamástól.

Felolvastatott a gömörmezei orvosgyógyász-egylet 1882. április 24-én tartott gyűlésén.

Azon kutatások, melyeket Cohn boroszlói szemész tanár a rövidlátás terjedésének statistikai adatok szerzése végett az iskolák, tanintézetek növendékeinél végzett — s melyeknek eredményeként közölte, hogy a rövidlátás a falusi elemi iskoláktól az egyetemekig 2%-ról egész 60%-ig emelkedik, ösztönzött engemet, hogy magam is — előszeretettel foglalkozván a szemésszel — statistikai adatokat gyűjtsek; részint azért, hogy hozzávetőleg higgyek-e a Cohn állításának? részint azért, hogy speczialis helyi viszonyainkat — a szemre nézve — tanulmányozhassam. Vizsgálódásaimnál egyelőre a következő kérdések megfejtését tűztem ki magam elé.

I. Miután az állítatik Cohn által, hogy a rosz látók különösen a myopiát az iskolák és a mai kor követelményeként a civilizáció terjeszti, — mennyire igazolja ezt be városunk, vidékünk esetleg megyénk tanintézeteiben a tanuló foglalkozó szemek állapota.

II. Csakugyan szaporodik e különbözeten a elemi iskolák és felsőbb tanintézeteken a rosz látási percentuatio?

III. Van-e összefüggés a tanuló kora és roszul látása között?

IV. Van-e összefüggés a festenydussága és a roszul látás között?

V. Sok nyelvű nép lévén, melyik faj szemét lehet jobbnak nevezni?

Ezen kérdésekre választ keresvén, bár eddig városunk

tanuló ifjuságát egészen nem vizsgáltam meg, mindössze a prot. gymnasium és a közös iskolában végezhettem be a látás vizsgálatokat, mindamellét azt gondolom, nem lesz érdektelen előttünk. (ügyfeleim előtt) ha az eddig végzett vizsgálatokról statistikai adataimat s észleletemet előterjesztem.

A Snellen-féle internationalis próba alakokkal végzett 22'nyi távolságról 343 egyénnél a vizsgálatokat úgy, hogy a szemeket külön-külön, tehát összesen 686 szemet vettem észlelés alá. A számadatok melyeket így nyertem ezek:

A 343 egyén közül:

Emetropicus = rendszerlato volt . . . . . 79.030 %
Hypermetropicus = távollato volt . . . . . 2.032 %
Myopicus = rövidlato volt . . . . . 15.011 %
A szem megbetegedéseivel . . . . . 3.022 %
A rendellenes szemű egyének száma tehát 20.700 %

Külön számarányokban fejezve ki a gymnasium látási viszonyait az a következő:

175 tanuló között volt:

E. . . . . 77.010 %
H. . . . . 4.000 %
M. . . . . 16.050 %
A szem más megbetegedéseivel . . . . . 2.020 %
A rendellenes szemű egyének száma tehát 22.070 %

Külön számarányokban fejeze ki a közös iskola tanulóinak látási viszonyait az következőkben tünik ki:

A vizsgált 168 tanuló közül:

E. . . . . 83.090 %
H. . . . . 1.720 %
M. . . . . 10.701 %
Más megbetegedései a szemnek . . . . . 3.506 %
A rendellenes szemű egyének számaránya 15.927 %

tehát a gymnasiumhoz képest 6.143 %-al kevesebb.

De lássuk miként viszonylik a roszullátás a gymnasium egyes osztályaiban?

Az I-ső osztály 46 tanulója közül:

E. . . . . 89.010 %
H. . . . . 6.050 %
M. . . . . 2.010 %
Más egyéb . . . . . 2.010 %

A II-ik osztály 43 tanuló közül:

E. . . . . 74.041 %
H. . . . . 2.030 %
M. . . . . 20.906 %
Más egyéb . . . . . 2.030 %

A III-ik osztály 24 tanuló közül:

E. . . . . 79.019 %
H. . . . . ——— %
M. . . . . 20.803 %
Más egyéb . . . . . ——— %

A IV-ik osztály 24 tanulója közül:

E. . . . . 83.030 %
H. . . . . ——— %
M. . . . . 16.060 %
Más egyéb . . . . . ——— %

Az V-ik osztály 16 tanulója közül:

E. . . . . 37.080 %
H. . . . . 12.080 %
M. . . . . 50.000 %
Más egyéb megbetegedés . . . . . ——— %

A VI-ik osztály 21 tanulója közül:

E. . . . . 80.000 %
H. . . . . 4.070 %
M. . . . . 9.050 %
Más egyéb megbetegedés . . . . . 4.070 %

Ezekből láthatjuk, hogy az első osztály rendes látóinak számát a felsőbb osztályok egyike sem éri föl, nemcsak

irányul. Az első lépésnek, az imént lefolyt kiállításnak sikere csak nem rég volt kellőleg méltányolva e lap hasábjain s ma örömmel regisztrálhatunk egy újabb, s meggyőződésszerűen nem kevésbé fontos kezdeményezést, mely egy földműves iskolának Gömörmegyében leendő föllállítására irányul.

Legyen szabad pár szóval reflectálni ezen eszmének fontosságára s azon módokat, melyek mellett létesítése legkönnyebben és legsikeresebben lenne kivihető.

Általános elismert tény, hogy hazánknak éppen földműves osztálya az, mely tudatlansága, részben restsége és bornirtságánál fogva a tehermentesítés óta legnagyobb terhekkel küzd s kimondhatjuk azt is, hogy ezen segíteni nagyon kevesen igyekeztek eddig. Azok, kik az executiók sorozatát figyelemmel kísérik, tudják, hogy aránylag a legtöbb kis birtok idegen kézre kerül, s legtöbbször a keresztyénokéba, a kik jóformán átvették azon hatalmat, mely egykor a földesurak kezében nyugodott.

Nagyon tudom, hogy e bajon egyetlen intézkedéssel segíteni nem lehet, de hogy a földművesek értelmi színvonalának emelése, a helyes szakismeretek terjesztése egyike a főszközöknek azt újra alig fogja tagadni valaki. — Sajnos valóság, hogy hazánkban e kiválólag földművelő államban, maig mindent összevéve csak is hét, Erdélytől eltekintve csak is négy földműves iskola létezik. A tiszáninneni kerületben egy sincsen, pedig még a közép-birtokosnak ezer módja van gazdasági ismereteiket társalgás, utazás, könyvek és hírlapok útján szaporítani, a kisczarda ezek közül csak is néhányank veheti hasznát.

Jól esik konstatálni, hogy Gömör azon megyék egyike, melyek egy eszme horderejét fölfogják s legyen szabad remélni, hogy keresztül is viszik. Egy év tized előtt a megye, illetőleg Rimaszombat városa tetemes áldozatok árán igyekezett egy felsőbb gazdasági tanintézetet létesíteni. Ma kevesebb költséggel, aránylag sokkal könnyebben nyerhet egy földműves iskolát, melyben az apró falusi gazdák, kis birtokosok kezelő gazdatisztek stb. képezhetnének. A czél látszik kisebbnek, de indokoltabb és előnyösebben kivihető s elszalasztani a keveset azért, mert többet elérni nem lehet, alig volna helyes logica. Kezdjük az alapon s ugy haladjunk fölfelé, hiszen ha ez iskolának meglesz a maga sikere, ha általa emelkedni fog a földműves osztály tehetsége és értelmisége, mi fog utjába állani, hogy egy lépéssel tovább haladva a kiesi magból terebélyes tölgy, a földműves iskolából felsőbb intézet fejlődjen ki?

Csupán államilag felállítani ez intézetet alig lesz lehetséges; valószínűleg fel fognak hivatalni azon körök, melyeknek ez intézet létesítése érdekében fekszik, hogy járuljanak ezen áldozatokhoz. Vajjon jogosan megtagadhatják-e ezt? Nem érdekünk-e edesmindnyájunknak, hogy földjeink jövedelme emeltesse? hogy a kerti gazdálkodás, melyre éppen Rimaszombat polgárainál nem hiányzik az érzék nagyobb mérvben elterjedve, bővebb jövedelmet hozzon? hogy ne csupán saját piacunkat lássuk el zöldséggel stb. hanem exportáljunk a szomszéd megyékbe, esetleg tovább is. Nem volna-e nyereség, hogy a „klenózi“ és „ostepka“ hazájában emeltesse a sajttelmeles és közkinésésé válván az előállítás módzatai: concurrenájunk idegen országok termékeivel s ily módon emeljük a legelő értékét? Nem szükséges-e állattenyésztésünk emelése, szóval mindaz mi a földművelés virágzását emeli, a társadalom s a megye minden osztályának? Valóban azt hiszem habozás nélkül kimondhatjuk, hogy igen. Ha Rimaszombat városa, a mint nem kétlem, megteszi a magáét, ha a megye urai és nagybirtokosai belátva a terv életrevalóságát, készek hozzájárulni kivételéhez, akkor nem lehet kételkedni, hogy a megye története egy új örvendős eseménnyel, a gazdasági egyet pedig egy eléggé alig megbecsülhető eredménnyel fog dicsekedhetni. Meglesz a kezdeményezésnek azon sikere, hogy idegen megyék fiai hozzanak fognak járni tanulni s megyénk példát mutatva másoknak büszkén nevezheti majd magát egy életrevaló eszme apostolának.

Magának az iskolának szervezését illetőleg azon nézetben vagyunk, hogy annak lehetőleg gyakorlati irányúnak kellene lenni s a francia farne école-ok mintájára berendezve. Legyen benne első a practicus kiképzés, a theoria csak ezt egészítse ki és csak annyiban nyerjen tért a mennyiben a praxis okos vezetéséhez szükséges. A mi társadalmunk ugy is a meg nem emésztett theoriákban vajudik s nem volna czélszerű ismét egy egészséges eszmét compromittálni, német mintákat akarva utánozni.

Ez utóbbi kérdés azonban még nem tényleges fontossága, — addig míg azzá lesz, bátrak vagyunk a megye gaz-

dái és gondolkodó köreinek figyelmébe ajánlani ez ügyet s a jelmondatot, melyet a kiesi, de fölvirágzó Belgium magáénak vall és ezimerében hord: „L'union fait la force!“ Egyesülésből ered az erő!

Fölvívás.

Mit a tudomány és művészet alkot, a gazdaság és ipar termel, — egybegyűjtik időszakonként a kiállítások, hogy fölhalmozott anyagban nyilvánuló szellemi erők eredményeihez mindenki hozzáférhessen. E csarnokok termékenyítő hatásuk a nemzeti ügy, mint az általános közművelődésre egyiránt.

Mig azonban a nemzetközi, vagy az országos, tárlatok az egész emberiség vagy az egyes nemzetek érdekeit képviselik, tehát egyetemes jellegűek; addig a megyei kiállítások különösebben föltárják az egyes vidékek természeti és gazdasági, művészeti és ipari tárgyait, és így kisebb területek culturviszonyai iránt tájékoztatnak.

Gömörvármegye gazdasági-egyesülete 1867-ben mutatta be, mit képes termelni a talaj s nagy kiterjedésű erdeink, érczen dúz hegyeink, gyár- és kéziparunk terményei élénken és tanulságosan megvilágították e téren kifejtett törekvéseinket és így bebizonyították, hogy e megye a nemzeti közvagyonosodáshoz jelentékeny eszközökkel járul.

Hasonló siker követte ezen egyesület törekvését, midőn e napokban tenyészállatvásárt és gazdasági gépkiallást rendezett. Az élénk részvétel újabb ösztönül szolgáló gazdaságunk további fejlesztésére.

De nem csupán az anyagi téren, hanem a tudomány és művészet körében is feltaláljuk megyénk közművelődésének tényezőit. Számos műkincs és történelmileg nevezetes emlékek, melyek eddig a nyilvánosság elé nem kerültek, arról tesznek tanúságot, hogy e megyében a művészet viszonyainkhoz képest ápolásra talált, hogy a történelem érdekes epizódjai e megye területén folytak le.

E műkincsek és történelmi emlékek iránt kívánjuk ezuttal a figyelmet fölkeltetni, midőn ezeknek egybegyűjtését és csoportos kiállítását tűzte ki czélul egy megyei nagy bizottság, mely kellőleg szervezkedvén, programját az alkalommal a t. közönség elé terjeszti.

Az eszme sikeres keresztülvitelére hívja és kéri föl hazafiúi tisztelettel első sorban Gömörmegye t. közönséget, valamint azon ügybarátokat, kiknek birtokukban vannak oly műtárgyak, melyek a kiállítás érdekességét és fényét emelni hivatvák s melyek által e megye culturális viszonyainak megvilágításához adatokkal járulhatnak. Fölkérjük ügyfeleinket, kiknek módjukban van fölkeresni mindazon elrejtett kincseket, melyekről eddig a műtörténelem nem birt tudomással, mert nem ritkán oly zugokban, lomtarakban hevernek, hová a szakember nem férhetett. Sziveskedjenek minden ily fölfedezést jegyzékbe foglalva, a kiállítás számarán megcserezni.

Biztat a remény, hogy az eddig tapasztalt élénk érdeklődés művészeink és műbarátok, régészeink és régiséggyűjtők részéről olynemű kiállítás sikerét biztosítandja, mely Gömörmegyéhez méltó s fényes bizonyítéka lesz, hogy culturtörekvéseiben a művészet megyénkben eddig is ápolásra talált, hogy megyénk eddig is művészeket adott a hazának. Bizonyítsuk be egyszersmind, hogy a mult idők jeles emlékeit igaz kegyelettel megőriztük, mert van hozzá érzékünk.

nemzetek és népeknek. bármely ágán a mindennapi kenyérkeresetnek. Régen különösen az ember inkább a test conserválására volt utalva, attól függött megélhetése, ha izmai testi szerkezete a nyers erőt kitűdtek fejeztüni, mindazon veszedelmes körülmények között, hol existenciája fenyegetve volt, s e mellett alkottak esodákat, melyeket ma is bámul az utód s elélték a nélkül, hogy az ritkaság lett volna 8—9 évtizedet. Ma, midőn hossza ezredévek után kényelmes, az idő és egyéb viszontagságtól biztos elhelyezést talált az emberiség s esendes tüzihelye mellett szellemével újvilágot alkot, s látszólag nyugodtan tölti napjait, izmainak kimérésére gépeket alkot, nem is sejt, hogy szellemének s ezzel kapcsolatban érzékszerveinek művelése, utóbb tulfeszítése által mennyi kárt okoz jövő életére nézve, mennyi kárt tesz nemzedékének — s ha ez így megy — mennyit conferál az emberiség testileg való elsatnyulására.

A mai kor követelésére vezethető vissza a tulságos szellemi munkával járó érzékszervek tuleröltetése, azokuak idő előtti gyors elhasznátsága.

En csak olvasás után tudom, hogy milyen volt ezelőtt a nemzedék.

Testben és lélekben erős. Azoknál a szellem fejlődése már erős testszerkezet talajából indult és nem megfordítva mint azt a mai kor teszi. Ott van a baj, hogy a mai gyengén fejlett gyermek már 9 éves korában tudós. — Hogy ne hiszen plane törvényre kényseritjük iskolába — különböző nélkül annak testi fejlettségére — 6 éves korában a gyermeket s hogy valamikép egy-egy szabad óráját gyermeki kedélye s a természet által ösztönzött futkározásra fel ne használja, megrakjuk gyenge elméjét okosabbnál okosabb tantárgyakkal. Szóval nem igyekszünk azon, hogy a test szerveinek fejlődésével tartson lépést a szellem képezése.

(Folyt. köv.)

Igy okulva és lelkesülve a példán, a jövő nemzedék fokozott erélyvel fog előretörni a nemzeti közművelődés terjesztésében.

Kelt Rimaszombatban, a megyei művészeti és régészeti kiállítás nagy bizottságának 1882. április 17-én tartott gyűléséből.

Szontagh Bertalan, alispán, Dr. Löcherer Tamás, kiállítási elnök, titkár.

Fábrý János,

végrehajtó bizotts. elnök.

Színház.

Szombat, ápril. 29. Völgyi György színgazdátó Csiky „Czifra nyomoruságával“ mutatta be társulatát s minden bizelgés nélkül igen jó oldaláról és sikerült előadással.

Csiky „Czifra nyomoruság“-át a fővárosi sajtó megbírlván érdemlegesen, annak tárgyalásába nem boesátkozom, de vidéki közönségünk kedvéért, melynek igen kis része ismeri az anyai humorral, elevenséggel és élethűséggel írott darabot, nagyjából annak tárgyát röviden előadom.

Sodró Ant. irodatiszt (Rózsá), álláskövetelte költekezési s vállalkozási következtében felesége s maga vagyont elvesztvén, a bukás széléhez jutott, melyből aligha leendett menekülés, ha egy leányzóra élvsovár tőkepenzes Poprády Endre (E. Szabó Gy.), érzékiség sugallta jóindulatával legalább az árverést meg nem szünteti, azon reményben, hogy ezért Sodró leányát Esztert (Völgyiné) megnyerheti, ki talán hajlandó is lenne a követelt áldozatot megfizetni, ha intézetbeli barátinője Bella (Hegedüsne) tudomására nem hozza, hogy bátyja Báluay G. (Dombay) szerelmese belé s kész nőül venni s vagyonával a megrongált anyagi körülmények között elő esaladot megmenteni. Természetes, hogy Eszter neki nyújtja kezét, s ezzel az élvsovár kijátszva s a már csaknem tönkrement család meg van mentve. — Azonban Báluay Sodróért hozott áldozatai következtében vagyonát veszti, — az élvsovár Poprády közreműködésével, ki még mindig birni reméli Esztert, csak hogy nagyobb áron, drágábban mint maga mondja. Ebben a zavarban előáll Tarczali Jenő (Pálfi), ki Báluainét titokban szereti és viszont, mint gazdag ember felajánlja vagyonát Báluainak megmentésére, kit azt nem gyanítván a viszonyt a barátság színe alatt el is fogadja s így Poprády útja újabb el van vágva. Hogy azonban Tarczalitól Eszter magát megóvja, megfogadtatja vele, hogy szerelmük feledése végett utazék külföldre, mi meg is történik. De szive vágyának ellentállani nem tudván, furdóre megy, még pedig oda, hol Báluainék és Poprády is voltak. Itt Poprády által — ki még mindig sem mondott le Eszterrel — csinált intriguák következtében lábrakapott, mende-mondák Báluai fülebe jutnak s fájdalmasan győződik meg arról, hogy Tarczali azon az áron akarta őt megmenteni, hogy felesége szeretője legyen vagy legalább lehessen. Tiszta lelke fájdalomában neje becsületének megmentésére Báluai kényszeríti Tarczalit, hogy feleségétől elválta után nőül veszi Esztert, miről irást is vesz Tarczalitól. — Az elválás megtörténik, Báluai, ki állásától megválván új állomásra készül, Eszter észreveszi, hogy férjét, ki őt önzetlenül szereti, szintén imádja: az elválás után Tarczalit adott kötelezettsége alól feloldja s a Báluai buesuzása alkalmával, ki időközileg felesége hűségéről meggyőződik kibékülnek s a darab jó véget ér.

Még néhány szót a szerepekről és szereplőkről: Dombay a számok rideg emberét kitűnő fölfogással s alakításal játszotta, kívánánk azonban, hogy e szerepében néhol nagyobb melegséggel játszó. Völgyiné játszotta Esztert s e valóban nehéz szerepnek lélektani, nehéz és változatos momentumait kellően fölfogván a Csiky val di Eszterét megteremtette. Látjuk őt valódi jellemnek, megpróbáltatásai nehéz perzeiben, látjuk a már majdnem roszutra tévedt feleséget önjerejéből visszatérni, s látjuk, hogy szerepe fölfogásával mikép bizonyítja be s győzi meg férjét s a közönséget arról, hogy ő valódi szerelmet nem Tarczali, de Báluai iránt érez, kit ki is engesztel. Bella igen rokon-szerves alak, s ennek hangját Hegedüsne valóban eltalálta. Sodró egy szenvedőleges, alak, ki a viszonyoknak megadja magát, több életet is le lehetett volna belé önteni, Poprádyt az intricus szerelme kitűnően személyesítette, s valóban egy photographia volt az életből. Tarczali Jenőt Pálfi a játék összhangjához mérten elég jól adta. A mellékszereplők közül sikerült alakok Csoma Bálint (Völgyi Gyula) és Mádi Simon (Hegedüs); e szerepek jobb kezeibe aligha kerülhetek volna, mert Völgyi, mint Hegedüs egy rapidijás és egy fizetés nélküli segédfogalmazó szerepét kitűnően töltötték be s jóízű humorukkal több ízben nevetették meg a publikumot. Rózsáné egy mindenáron férjhoz menni akaró vénleányt (Zegernyei Parthenia) sikerülten játszott. Általában az előadásról elmondhatjuk, hogy abban egyes szereplők helyüket kellően megállították s hogy a játékban kellő fölfogás és összhang uralkodott, s Völgyi társulatát mint e bírlat elején jeleztem jó oldaláról és sikerült előadással mutatta be, miért mint olyant a nagy közönségnek méltán ajánlhatjuk.

Apr. 30-án Vasárnap Berezik Árpád új népsziműve „Az igmándi kis pap“ került színre. E darab tárgyalásába, melyet a fővárosi sajtó teljesen ismertett, még pedig nem a compositio, elevenség, szakadatlan folyás és élethűség előnyére e helyt nem boesátkozunk, csakis az egyes szereplőkre terjeszkedünk ki. — E. Szabó Gy. mint néptanító, kiben az élet küzdelmei a fény és kényelem utáni vágyat nagymérvben fölébresztik s a melyet a fiába helyezett vérmes remény kifejleszt és megérlel, tapintatosan személyesíté Nagy Jánost. Pálfi a szerelem által kilépésre birt kispapot, kiene a szive választotta és szülői közt kell választania. — Hegedüs (Ferencz) az ostoba ingyenelöt, Hegedüsne az ábrándos komornát. Rózsáné az elfogult vén asszonyt kellő fölfogással alakították, de sem ezek ügyes játéka, sem a szerepek kellő begyakorlása, sem Pálfinak (Eszteke) kellemes dalai és kiváló ügyessége nem birtak legyőzni a darab legnagyobb gyöngéjét, — az egység — hiányt. Az egész darabban egyetlen típus van, melyet a költő az életből lesett el s ez Biri szerepe, melyet Kövíné természetesen hűséggel, művésziileg mutatott be. Igy általában elmondhatjuk, hogy ugy a fő, mint mellékszereplők valamint a rendezőség is, — mert hiszen kapva-kapunk azon a mi új, — lelkiismeretesen oldotta meg feladatát, de a darab hiányain segíteni bármily művészek sem lehetnek képesek.

Kedden (máj. 2.) „Kisasszony feleségem“, Lecocq Károly ezen élénk naiv zenéjű operettjében mutatta be a

sőt a második osztályban már 15%-el kevesebb majdnem ugyanannyi tanuló közül a rendes látó, míg a rosul látók száma folyton növekszik a felsőbb osztályokban s az V-ik osztályban tetőfokra hág, 62%-et tevéen ki a rosul látók száma.

Az itt nyert számok beszélnek s szomoruan kell hozzá tennem, hogy I-ső kérdésekre nagyon is bebizonyították Cohn állításának igaz voltát.

Gymnasiumunkban 20.000% levén a szemek fénytörési rendellenességéből származott baj, valósággal — rosul látásra nézve — egy rangban áll a német egyetemekkel.

Nemcsak a gymnasium de a közös iskolában is 10.201%-et tevéen ki a Myopia, 1.200%-et a Hyp., 3.000%-et a szem más megbetegedései csak 5%-el kevesebb a rosul látók száma a gymnasium tanulóinál. De mégis kevesebb.

Sha mindezek így vannak önként keletkezik a gondolat: mire kell tehát ezen bajt vissza vinnünk. Mi lehet ennek az oka? Hogy? Miként segítsünk ezen bajokon?

Megvallom, midőn másokról olvastam ezen statisztikai adatokat, azt hittem, bizonyosan a tanintézetek helyiségeinek czélszerűtlen, egészségügyellenes berendezése okozza azon megdöbbentő adatokat. Helyben végezve a vizsgálatakat — nem hiszem, hogy közöttünk volna valaki, ki a helybeli gymnasium és közös iskola tantermeit s beosztásait ösmerve, kétségbevonhatná azon állításomat, hogy ezen tanintézetek tekintve a tanulók számát — akár a tér felhasználása — akár a megvilágítási viszonyok — akár a szellőzés stb. közegészségi kívánalmaknak lehetőleg jó megfelelnek. Nem tudnám azért másra visszavezetni a baj okát, ha ez más helyen is meg van, hol talán bizonyosan több gondot fordítanak még nálunk is a tanintézetek berendezésére — mint a kor szellem tulságosan sok követelésére.

A mai időben igazán a szellem az, melynek erejére van basirozva megélhetése az egyeseknek, boldogulása a

társulat éneklő tagjait. Ugy látszik, jó erővel rendelkeznek. Bácskay Julesa, kinek iskolázott, de még fejlődésben levő hangja szép reményekre jogosít, kedves Marzsolén. Pálfiné Avelin szerepében egészen helyén van. Hegedüs Zs. alakítása, éneke bármely vidéki színpad díszere válhatik, Frikkel híven személyesíté. Pálfi, mint Hannibal csakugyan méltó elnöke volt a viglegényeknek. Völgyi Gyula kissé komolyan és okosnak mutatta be Palamed Vanderpomot. E. Szabó Gyula mint Pétersof és Kövy mint polgármester derült hangulatban tartották a teltházat. — A couplettelek eléggé jól sikerültek annyira, hogy többször — és méltán — ismételni kellett. Kár, hogy az első felvonásban Marzsolén hangját elnyomta a bariton. A karok jól megfeleltek.

Csütörtökön Sardou és Najecz társalgási vigjátéka „Váljunk el!” adatot elő. — A díszes és népes közönség valóban kedélyesen élvezte részben részben ez alkalommal. E. Szabó Gy. (Des Prunelles), Dombayné (Ciprienne), Pálfi (Adhemar) bebizonyították, hogy értik és érzik hivatásukat, különösen Dombayné remekelt ez alkalommal, ki az élvezetek után vágyó, s a házasságot nyügnek tekintő nőt művészi ihlettel mutatta be. A mellékszereplők közül Rózsa (Bafourdin), Kövyné (Brionnené), E. Szabóné (Josephine) és Kövy (Clavinae) tűntek ki. Kár, hogy az utóbbinak arca nem korához volt átalakítva. — Az egész előadás egyöntetű s lehet mondani kifogástalan volt, pedig a francia társalgási darabok a művészt valóban kipróbálják.

Meghívás.

A „gömörmezei ált. tan. egylet”-nek nagyrocei járásköre f. év május hó 11-én reggeli 10 órakor Chizsnyón, az ev. tanodatermében, szakelőadásával egybekötött nyilvános gyűlést tart, melyre ugy az egylet minden tagja, valamint a tanügy iránt érdeklődő tanügybarátok kiváló tisztelettel meghívattak.

A gyűlés tárgyai:

a) Elnöki megnyitó.
b) Az 1881-ik évi szept. hó 15-én Pohorellán megtartott közgyűlés jegyzőkönyvének — valamint értekezések bírálatának felolvasása és hitelesítése.

c) Mintatanítás. Pruny Ede, ottani tanító, ásványországból szemléletileg előadást tart. (Gyűlés előtt.)

d) A városi viszonyokhoz mért „ismétlő iskolák számára tan- és óraterv” megírására s előadására ifj. Nagy Lajos és Jurén Soma, falusi iskolákra pedig Horváth József és Pinka Károly közgyűlésileg megbíztak.

e) Kidolgozandó tételre nevezetesen: „A növénytan tanításának módszere a népiskolában” Lovassy Sándor. — „Az ember testi és szellemi nevelésének egymáshoz való viszonya” Tarczally Endre tanárok jelöltettek ki.

f) Wägenommer János — tanítói nyugdíj tárgyában tett módosító indítványának tárgyalása.

g) Egészségi szabályok felolvasása.

h) Közügyek. Rendes tagok összeírása stb.

i) Indítványok — esetneki közgyűlésre vonatkozólag stb.

k) Madártömés. Ebéd után kirándulás t. Antónyi Károly hercegi főerdész urhoz Lubenikra, a ki szép kiállítású madár gyűjteményét — egyszersmind érdekes madártömést szíves lesz előadni.

l) Tagsági díjak beszédése.

m) A körgyűlésről való elmaradás, alapszabályaink értelménél fogva csak is írásilag igazolható.

Közértekezésben résztvenni kívánók Pruny Ede elhínyói tanító urnál jelentkezni szíveskedjenek.

Murányalján, 1882. április hó 27-én.

Droppa József, elnök.

Meghívás. A gömörmezei ált. tanító-egylet rimaszombati járásköre tavaszi gyűlést, folyó évi május hó 11-én Zeherjén, a ref. népiskola helyiségében tartja. — melyre a kör tagjai, valamint az érdeklődő tanügybarátok tisztelettel meghívattak. — Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. — 2. Mintatanítás tartása az osztatlan népiskolában és annak bírálat. — 3. Az iskola felszerelésének megtekintése és bírálat. — 4. Az egyleti bizottmány jegyzőkönyvi kivonatának felolvasása. — 5. A tanítói nyugdíjtörvény revisiója tárgyában beadott indítvány tárgyalása. — 6. a) „Az ismétlő-iskolák tanterve”, — b) „Az ember testi és szellemi nevelésének egymáshoz való viszonya.” — c) „A növénytan tanításának módszere a népiskolában” című művek felolvasása bírálatukkal együtt. — 7. Vitatétel: „A próbatanítások vagy mintaleczkék módszerének ismertetése, tekintetbe véve különösen a járásköri gyűléseket.” — 8. A hátrálékok, évdíjak beszédése, s a kör tagjai névsorának összeállítás. — 9. Gyűjtés az „Eötvös-alap” és a „Rill”-féle házra. — 10. Folyó ügyek. — 11. Indítványok. Kik a közelebbi részvételre óhajtanak, szíveskedjenek alólírott-nál jelentkezni. — Kelt Rimaszombatban, 1882. május 4-én. Törköly József, járásköri elnök.

Hírek és vegyesek.

Előléptetés. Findura Imre, lapunk munkatársa az orsz. statisztikai hivatalnál számvizsgálóvá léptetett elő.

Ajnácskőben f. év ápril 30-án volt a körorvos-választás, mely alkalommal, mint örömmel értesülünk dr. Zsinger László választott meg, még pedig, a mi ritkaság — egyhangulag.

Megjutalmazott önkéntes tűzoltó. Az „Első magyar ált. biztosító társaság” által ő Felsége a király és királyné ezüst lakodalma alkalmával tett alapítványának ez évi 100 frtnyi kamatával Frajnolt János rozsnyói önk. tűzoltó jutalmaztatott meg.

Deák Ferencz és Kossuth Lajos arcképét festi olajba Tóth József a rimaszombati kaszinó részére. Széchenyi Istvánét még a kaszinói jubileumra elkészíté. Ime, művészeink dolgoznak. Reméljük, a megyei művészeti kiállításra még sok ily adatot regisztrálhatunk.

† **Hermann Irén.** Friss koszoruk halmaza fedi az új hantokat, melyek alá szállt le a még két évtizedre sem terjedő élet. — Eddig csak küzdés volt osztályrésze, most látta volna csak törekvéseinek sikerét — Azok közé tartozott, kik — nőlétkre is — saját sorsuknak urai akartak lenni. Tanult, képezte magát, hogy tanultságát, képzettségét a maga és mások javára értékesítse. — Rimabrézón született. A rimaszombati felsőbb leánynevelő intézetben a

polgári iskolai tanfolyam befejezésével a pozsonyi ipartanító képezdejében szerezte meg oklevelét. Már előbb is nagy ügyességre tett szert a kézi munkában s alakító és alkotó erővel bírt e téren. — Rimaszombatban ezeltől három évvel telepedvén meg, felsőbb engedéllyel s a város anyagi pártfogása mellett nyitotta meg ipartanmühelyét. — Küzdött a kezdet nehézségeivel, de a női kézimunkák oktatása által föladatát igyekezett úgy megoldani, hogy azokat háziiparszerűleg meghonosítsa, mert érezte, hogy a nők ilyenmü munkaképzése által soknak lesz keresetforrása, kik két kezük munkájára vannak utalva. — A múlt évben tanmühelyének eredményeképp sok szép kézimunkával részt vett az országos nőipar-kiállításon. — Elismerésül törekvéseinek ezüst érem és okmány lón jutalma. Ez lelkesítő őt s önbizalmát fokozta. Már-már biztosítva érezte existenciáját, midőn a tavasszal meghülés folytán súlyos betegségbe esett, melyből föllábadt ugyan, de egy újabb hashártyalob véget vetett életének. Folyó hó 2-án kísérték ki zokogó nevendékei, a ref. elemi leányiskola — melynek szintén munkatanítója volt — nagy közönség részvéte mellett sirjához. Anyja, nagyanyja, testvérei, kik támaszukat látták benne, most már egy összetörtött jövővel állanak szembe. Béke hamvainak!

Jelentés. A helybeli lövölde társulati közgyűlése a választmány határozatából a f. Május hó 18-ikán fog a lövölde helyiségében megtartatni, mely alkalommal a lövölde ez időnyre díjlövészet és közebeddel egybekötve ünnepélyesen megnyitattik. A lövészet 8 $\frac{1}{2}$ órakor veszi kezdetét s tart 11 $\frac{1}{2}$ óráig a midőn közgyűlés tartatik. Főleggyórákor közebed leend. 2 órakor a lövészet folytatattik 6 $\frac{1}{2}$ óráig. Ezekután a lövések elbíráltatnak s a díjak ünnepélyesen kiosztatnak. A társulat tisztelt tagjai a gyűlés és ünnepélybeni részvételre felkérnek. Mindazok kik a közebedben részvenni óhajtanak félhivatnak: hogy a társulat jegyzőjénél legkésőbb 17-ikéig ezen szándékukat jelenti szíveskedjenek. Kelt Rimaszombat, 1882. május hó 3-kán.

Dancs Gyula, löv. társ. jegyző.

A sorozás megyénkben április 28-án be lón fejezve. Korábban közölt adatainkhoz ezeket csatoljuk: a Rozsnyó városi bizottságnál besoroztatott 9, tartozásban maradt 6 a hadjutalékhoz, 5 a póttartalékhoz, a rozsnyói járási bizottságnál besoroztatott 32, tartozásban 2 a hadjutalékhoz, 15 a póttartalékhoz: Dobsinán besoroztatott 8, tartozásban maradt 5 hadjutalékhoz, 13 póttartalékhoz. Felülvizsgálatra rendeltetett: Rozsnyón 4, a rozsnyói járásban 33, Dobsinán 7.

Rimaszombat városa építkezik. A terv készen van, mely szerint közelebb a városháza teljesen s a hivatalok igényeire képest fog kiépülni. Most állítják be a hivatal-szobákba a telegraphjelzőket. Hírlik, hogy a város, mely a megye érdekeit annyira áldozatot hozott már, az állam részére börtönépítélet fog emelni. A szépítési munkálatok is megindultak. Főterünk sétatái új és czélszerű burkolatot nyertek. Haladunk.

A rimamurány-salgótarjani vasműrésztársaságának azon tervezett volt alkalmunk láthatni, mely egy a „vashegyi” vasérezbányának a „nyusyai” nyersvaskohókkal egy sodronykötél pálya kiegészítését tünteti elő. Ennek engedélyezése iránt a kellő lépések megtétek.

Májális. A rimaszombati egyesült prot. gymnasium növendékei a felsőbb leány és elemi iskolák növendékeivel együtt f. hó 17-én tartják szokásos tavaszi mulatságukat. Kár, hogy a róm. kath. elemi iskola, mely eddig is megtartotta okadatolatlan separált állását, ez alkalommal sem hajlandó csatlakozni.

Helybeli prot. gymnasium a látogató közönség számára e hó folytán vasárnaponként d. e. 10—1 óráig megfogja nyitni muzeumát és könyvtárát. Belépti díj nincs.

Studnyán. — hol egy jeges kut létezik, — három év óta működik egy kincskereső társulat, mely a napokban más irányban kezdte meg eddig is páratlan kitarással és lankadatlan szorgalommal folytatott működését. — Mint hisszük, az eredmény méltó lesz az eddigiehez, azaz semmi.

Ratkón Fűredy Alajos színigazgató, ki a felvidéken működő Eöry szintársulatától vált el, tartott néhány magyar szín előadást. Előadták a „Falu rosszá”-t, „Tolonczot” s „Piros bugyellárist” több bátorság és jó akarattal, mint művészettel. Bár ez volt az első magyar szintársulat Ratkón, s bár a magyar hazafias szellem egyik buzgó apostala Libay orvos őseihez költözött, mégis találkoztak apostolok, kik e mindenesetre kezdetleges társulatnak ügyét hazafias szempontból felkarolták. Ezek között levelezők Gállo János főbíró és i. l. K. rál Károly urakat említ fel, kik erénytelen szorgalommal voltak azon, hogy e szláv ajku, de hazafias szellemü városban a magyar színészetet megkedveltesék.

A m. kir. földmívelési miniszternek 12567. sz. a. kelt azon rendelete, illetőleg fölhívása Gömörmezei közönségéhez a megyei gazdasági egyesület abbéli fölterjesztésére, hogy Rimaszombatban földmívelési iskola álltassék föl, megérkezett. Méltányolva a miniszter ebben az érveket, melyek az iskola érdekében szólnak, megérkezettnek látja az időt a tárgyalások megindítására; kívánja azonban, hogy az érdekl. közönség tényleg működjék közre annak létrehozásában. Tagadhatatlan, hogy az enemü törekvések csak akkor vezetnek a kívánt sikerre, ha az érdekeltek „az ügy iránt rokonszenvet tanusítanak” s közreműködésük arányában „a közönségnek befolyás engedtetik.” Fölvívja tehát a miniszter a megye közönségét, kívánja-e a földműves iskolát? S ha igen, mily mértékben szándékozik föllállításához járulni? — Hát bizony megint csak Rimaszombat városának kell erszenyébe nyulnia . . . Egyébként utalunk a jelen számban e tárgyról szóló czikkünkre.

Beküldetett. A Széchenyi-kert a város újabb intézkedése folytán most már csakugyan diszkert lesz. Nem fogadja ezentul a belépőt többé a melegágyakból párolgó ammoniak, nem a szépen zöldelő hagyma illata; hanem himes virág-szőnyegek kellemes színharmoniaja fogja ádvözölni. Az utak sövényfalai — hisszük — gyakrabban látnak ezentul kerteszőllőt s nem fogják felesletlenségükkel megbotránkoztatni azokat kik mégis némileg fejlettebb aesthetikai ízléssel bírnak. Porondját meg annak rende szerint oly szilárdá alakítják, hogy a sétáló nem lesz kénytelen Sahara homokjára gonfolni, melyben eddig bokáig habuczolt. Es ámbár népkert ez, a szó szoros értelmében, de az még sem járja, hogy a dajkák, a pesztonkák, utzagyererek örökös herezhurezája által a természet szépségét élvezni akarók megbotránkoztatassanak. A zárt terek közül jelöltessék ki egyik-másik, melynek gyepe szolgáljon a gyermekesereg játszó helyeül; de hogy egy-egy ripók neki rohanjon a csendes

sétálóknak, talán még sem engedhető meg. Aztán azok a fák és cserjék, melyeket annyi gondal fölneveltek, szintén nem arra valók, hogy barbár kezek által pusztitassanak, mihelyt az ily szilaj nép tanyátut a sétasorokban. Szóval, kérjük a rendőrhivatalt, hogy ha már állandóan nem is tarthat a kertben egy rendört, mindenesetre intézkedjék, hogy ama kihágásokat közegei által megakadályoztassa.

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetmény.

A nagyrocei járás orvosának elhalálása folytán megürült állomás, a törvény értelmében ideiglenesen helyettesítést által lévén betöltendő, — e végből megelőzőleg ezennel pályázat nyitattik. Mihez képest mindazok, kik ezen tisztí állomás elnyeréséért pályázni óhajtanak, félhivatnak, hogy ugy erkölcsi előéletüket, mint tudományos szakképzettségüket igazoló hiteles okmányokkal felszerelt kérvényeket, folyó évi május hó 31-ik napjáig bezárólag — a megyei alispáni hivatalhoz beadni annyival is inkább el ne mulasszák, mivel a kitűzött határidő lejártá után beérkező kérvények a helyettesítés alkalmával figyelembe nem fognak vétetni.

Megjegyeztetik, hogy a járás szolgabirájának ez idő szerint Jolsva városában lévén hivatalos székhelye, a helyettesítendő orvosnak kilátásba helyeztetik: hogy addig is míg a megyei bizottsági közgyűlés járásorvosi székhely kérdésében véglegesen intézkednek, lakását Jolsva városban tarthassa.

Kelt Rimaszombatban, 1882. május hó 1.

Szontagh B., alispán.

Gömör- és Kishont t. e. megye alispánjától.

Hirdetmény.

3057. sz. — A nméltóság m. kir. belügyminisztérium f. év és hó 18-ról 1843. sz. a. kelt rendeletével, Kokova községében egy személyes üzleti jogu gyógyszerár felállítására engedélyeztetvén, — mindazok, kik ezen gyógytár felállítást jogot elnyerni kívánják, kellőleg felszerelt, s gyógyszerész tanulmányaik bevézését igazoló bizonyítványokkal is ellátandó folyamodványaiknak f. évi május hó 31-ig Rimaszombatban, az alispáni hivatalnál leendő beadására félhivatnak.

Rimaszombat, 1882. április 26.

Szontagh B., alispán.

A cs. kir. 25-dik sz. hadkiegészítő kerület parancsnoksága.

E. B. 2219. — Tekintetes alispáni hivatalnak. Rimaszombat. A cs. kir. tanodák és nevelő intézetekben a legközelebbi iskolai év (1882. szeptember hó 1-én) megkezdésével következő helyek jöttek üresedésbe, u. u. 200 a katonai alreáltanodának 1-ső, 40 a katonai alreáltanoda III-ik évfolyamában és 60 helye a bécs-újvárosi általános és a bécsi technikai katonai egyetem 1-ső évfolyamában. A növendékek felvételénél csakis az általános felvételi feltételek kívántatnak meg és pedig első az osztrák-magyar állami polgárság (külföldieknek a cs. k. fölségének legfelsőbb engedélye) 2-szor testi alkalmatosság, 3-szor kielégítő magaviselet, — 4-szer a tul nem haladt 12 év a katonai alreáltanoda első évfolyamába, továbbá a tul nem haladt 14 év az alreáltanoda 3-ik évfolyamába, a tul nem haladt 19 év a katonai egyetem első évfolyamába való belépésre, 5-ször a szükséges előismeretek u. m. a katonai alreáltanodának 1-ső évfolyamába a népiskola jól végzett 4 vagy 5 osztály, az alreáltanodának III-ik évfolyamába jól végzett 2 real vagy gymnasialis osztály, a katonai egyetem első évfolyamába azonban jó eredménnyel végzett főreáltanoda vagy főgymnasium. — Azok a kik teljesen szabad kincstári helyek elnyeréséért folyamodnak kötelesek fizetni, a) a katonai képző intézetbe való felvétel vagy áthelyezés alkalmával az iskolai szerek fenntartására 6 frtnyi összeget. Teljesen szabad helyekre csakis a tiszték, katonai hivatalnokok tényleges és rokkant altisztek, buesulevél mellett elbocsájtott altisztek és katonai zenekarmesterek, továbbá udvari és állami hivatalnokok és szolgálati személyek igényel bírnak. Minden növendék aláveti magát a felvételi vizsgának. Növendékek a katonai alreáltanodának 1-ső évfolyamába felvételi vizsgát ugyan részben anyanyelvükön is tehetik, szükséges azonban a német nyelv ismerete annyiban, hogy az illető az előadásokat sikerrel hallgathassaa, a katonai egyetemre való felvételi vizsgát azonban német nyelven kell letennie. Ezen utóbbi felvételi vizsgánál még a francia nyelv ismerete is megkívántatik annyiban, hogy a folyamodó folyékonyan és helyesen olvasni, valamint egyszerű olvasmányokat némethből és viszont francziából németre fordítani képes legyen. Az egészben szabad, azaz fizetetlen helyért folyamodó növendékek az esetben, ha azok hitelt érdemlő szegénységi bizonyítvány mellett a fő vagy katonai parancsnokságtól engedélyt nyertek arra, hogy az állam költségén utazhassanak, testi hibák, vagy kinem elégtő előképzettség hiánya miatt föl nem vétettek, kötelesek a visszautazás költségeit sajátjukból fedezni. A folyamodványokhoz esatolandó 1-ször illetékességi bizonyítvány, 2-szor kereszt (születési) levél, 3-szor a növendék testi alkalmatossága felől egy katonai orvos által kiállított bizonyítvány, 5-ször az utolsó évben nyert végzett iskolai bizonyítvány. Növendékek fizető helyekre mind a két intézetben csakis azon esetben, ha néhány hely üresedésben van vétetnek fel azon feltétel mellett, hogy az üresedésben a katonai alreáltanodában 400, a katonai egyetemen pedig 800 frtban állapított meg, mely összeg félvékenként előre az egyik vagy másik intézeti parancsnokságnál törlesztendő. Azon kívül minden fizető növendék ki a legfelsőbb egyetemi tanfolyamot látogatja, köteles az utolsó részletfizetés alkalmával, ha esetleg az illető mint tiszt lép ki, a felszerelésre egy bizonyos pénzösszeget lefizetni. A katonai hadapród iskolába a jövő iskolai év kezdetével 660 ifju vétetik föl növendékeknek, ha 14 éves kornak, jól neveltek, kielégítő képzettséggel bírnak és testileg megfelelőleg kifejldődtek. A folyamodványok április hótól május 31-ig a fő vagy katonai parancsnokságnál avagy az illető hadkiegészítő kerületi parancsnoksághoz betérjesztendő. Május hó 31-ike után érkezett folyamodványok mint elkésztettek visszaküldetnek. A katonai hadapród iskolába leendő felvételért való folyamodványok július 25-ig adandók be. A katonai úrvaházban Fischában jövő évben 18 kincstári hely jön üresedésbe. A hernalsi és óvári katonatiszti

lányok képző intézetében ez évben 18 teljesen szabad és 3 félig szabadhely jött üresedésben. — Ezen helyek elnyerésére csak is katona tisztek leányai illetőleg árvái bírnak igényvel. Az abbeli folyamodványok május 31-ig terjesztendők be. Megkerestetik a czimzett hivatal ezen pályázatot saját hivatalos körében közhírré tenni és a netán hivatalához be-

nyújtott folyamodványokat ide által tenni. Losonez 1882. ápril. 22. A parancsnok távollétében Richard major.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. L. Cur tacent Musae?
Sz. Gy. Kérjük.

V. L. Egy kissé hosszú is s e mellett az ily buzdítás sokkal hatásosabb, ha név van alatta.
L. L. Az igéret . . . . .?
Dr. B. I. Kárpóra jött. Szives köszönet.
t-5. Reménylhetünk . . . . .?

Felelős szerkesztő s laptulajdonos: **Pető Porubszki Pál.**

HIRDETÉSEK.

Vendéglőmegnyitás

Rimaszombat, Cserencsényi- és iskola-uteza sarkán
(a kir. adóhivatallal szemben.)

Van szerencsém a t. cz. közönség tudomására hozni, hogy eddigi üzlet-helyiséget: a **Rimaparti korcsmát** elhagyva, folyó május hó 1-én Rimaszombatban a cserencsényi- és iskola-uteza sarkán levő özv. Csesznok Pálné asszonyság házában egy egészen új és diszesen berendezett

vendéglőt

nyitottam; hol izletes étkek és jó italok jutányos áron, pontos kiszolgálattal mellet, mindenkor kaphatók. — Ugyanitt **havi-koszt** (abonement) előleges megállapodás szerint — akár házhoz hordva — a legmérsékeltbb ár mellett szintén kapható.

Legtöbb törekvésem pedig mindig az lesz, hogy a vendéglőmet látogató t. cz. közönségnek elismerését és meglegedését kiérdemeljem.

Rimaszombat, 1882. május 1.

Kiváló tisztelettel

Tóth Pál, vendéglős.

Orvosi bizonylatok

a MARGIT gyógyforrásról.

Elonyos tulajdonsága valamennyi szikéleges vizek között. — vegyi alkatrészeinek szerencsés összetétele, — kevés szabad, de gazdag, félig kötött szénsv tartalma.

Dr. Korányi Frigyes egyetemi tanár és kir. tanácsos. Jó hatásnak találtam a légutak és gyomorhártyáinak hurutos bántalmánál. A Seltersi-, Redezni-, Vichy- stb. vizektől különbözik, esékélyebb szabadszénsv tartalmánál fogva s azért vérzések lehetőségénél vagy a hol a vérkeringési szervek izgatását kell tartani, a szénsvanyú dúsabb vizek fölött előnnyel bír.

Dr. Gebhardt Lajos egyetemi tanár, Rókus-kórház igazgatója. Kiválóan jó hatásnak bizonyult a légző-, emésztő- és vizeledszervek hurutos bántalmánál oly annyira, hogy jelenleg rokonalkatu más ásványvíz kórházunkban alig rendeltek, — esékély szabad szénsv tartalmánál fogva oly esetekben is sikeresen alkalmazzuk, a melyekben a Seltersi-, Giesshübli-, Gleichenbergi vizeknek használata határozottan káros volna.

Dr. Navratil Imre egyetemi tanár. Torok-, gége-, légeső- és hörgöbetegekben igen jó, kiváló hatást pedig akkor gyakorolt, ha az említett szervek bántalmánál rokon természetű gyomorhaj volt jelen.

Dr. Poór Imre egyetemi tanár. Gége-, tüdő-, gyomor-, vízhólyag idült hurutját szintgy oszlatja, mint a Seltersi-, Gleichenbergi-, Giesshübli. Előnye, hogy a betegek élvezettel isszák s hogy sem bevére, sem belelegezve, a fejben vagy tüdőben nem okoz semmi vértörődést.

Dr. Kétly Károly egyetemi tanár. Légző, emésztőszervek hurutos bántalmánál jó eredménnyel alkalmaztam. Seltersi-, Gleichenbergi, Giesshübli vizek fölött kisebb szénsv tartalmánál fogva előnnyel bír.

Dr. Barbás József Rókus-kórházi főorvos. Légeső-, emésztő- s vizeledszervek hurutos bántalmánál bátran versenyez a külföldi szikéleges ásványvizekkel.

Dr. Bamberger Henrik egyetemi tanár, udvari tanácsos. Légző-, emésztő-szervek idült hurutjainál tapasztalt eredmény bizonyítja, hogy gyógyhatásban teljesen azonos a Seltersi-, Giesshübli- és Vichy vizekkel.

Dr. Duchek András egyetemi tanár, udvari tanácsos. Összetétele és kellemes ízénél fogva ajánló a légző- és emésztő-szervek kórállapotainál.

Hamisítások és szándékos felvezetések elkerülése tekintetéből kérjük a tekintetes orvosi kart, ugya t. cz. közönséget, hogy az eddig használt „Luhí“ név mellőzésével eszentul csak a „Margit gyógyforrás“ elnevezést használják.

Borral használva a legegészségesebb és legkellemesebb ital.

8—12 **Dr. Karlovsky utódai a „Margit gyógyforrás“ igazgatósága.**

Főraktár: Rimaszombatban Kern Adolf ur kereskedésében.

A MAGYAR-FRANCZIA

BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

(alaptőke nyolcz millio forint aranyban.)

Jégkár ellen

biztosítóknak következő kedvezményeket nyujt:

A megállapított alapdíjnak a biztosítás csak 50 száztolija fizetendő.

Az engedményezett 50 százalék alapdíj csak azon esetben és csupán a jégverést szenvedett tételre nézve után fizetendő, ha a kár e tétel biztosított összegének legalább 5 száztoliját teszi ki.

Aratási és cséplési költségek csak teljes károknál vonatnak le.

Az egységi árak melyek után a díjak fizettetnek a kár-számítás alapjául még akkor is fentartatnak, ha a piaci-ár a jégverés idejében alacsonyabb volna!

Nagyobb biztosító felekkel 6 évi jégbiztosítási egyezmények is kötöttek, mely módozat szerint a fél részére az általa tényleg fizetett díjak 20-20%-ja évenként tartalékban tétetvén, e tartalék a hatodik év díjai fedezésére fordittatik.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

A magyar-francia biztosító részvény-társaság

rimaszombati főügynöksége:

NAGY BÉLA,

valamint a társulat vidéki ügynökei.

Eladó szőlő.

Az ajnácskői határban — az öreg hegyen — egy 5 hold területű dézsmamentes jó karban levő szőlő, tágas borházal együtt, szabad kézből eladó.

Venni szándékozók értekezhetnek Rimaszombatban **Kozák István** tani tóval vagy **Lipter Ede** szőlőtulajdonossal Kassán. 3—3

Vétele és eladása

mindennemű

állampapírok, sorsjegyek, értékpapírok, részvények, elsőbbségi kötvények, érezipénzek stb., váltó-kiírás külföldi piacokra.

IGÉRVÉNYEK MINDEN HUZÁSHOZ.

Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.

Tőkeelhelyezésre különösen ajánlja az alólírt váltó-üzlet

a pesti magy. kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit

melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyujtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatkak el.

A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete
Budapest, Dorottya-uteza 1. sz. (saját ház.)

7—10

Árverési hirdetmény.

665. szám. — Rimaszombati kir. törvényték mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, miszerint **Csörnök István** kérelmére a tornallyai 55. tkben foglalt **Csörnök István** néven álló 1800. frtra becsült ház s beitelkére önkéntes végrehajtási joghatályu árverelés elrendeltetik, s annak megtartására határnapul 1882. évi Junius hó 28-án d. e. 10. órája Tornallyán a község házánál kitézetik, azon hozzá adással, hogy akkor a kérdéses birtok becsáron alól is elfogadati. — Kikiáltásiár a becsár. — Venni szándékozók kötelesek az árverés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10 százalékát készpénzben a kiküldött kezébe bántpénzül letenni.

A kir. tszék mint tkhatóság Rimaszombatban. 1882. Február. 17-én.

Marton Rudolf. kir. tszéki elnök.

Üzletnyitás.

1—*

Alólírottak a t. cz. közönséget értesítjük miszerint a

Dapsy József ur

vegyes kereskedését átvettük és azt ujonnan berendezve

Hoselitz testvérek

váltótörvénytékileg bejegyzett cég alatt vezetni fogjuk.

Szilárd akarunk: az első kézből vásárolt üzleti cikkeinket, kellő választékban és minden igénynek megfelelőleg, mindig készletben tartani, s jó minőségű áruinkat a legmérsékeltbb áron kiszalgaltatni, valamint dusválasztéku gyapjuszövetekből férfi öltönyök elkészítését a legújabb divat szerint is elvállalni készek vagyunk.

Ezen elhatározásunk azon kellemes reménnyel biztat, hogy mélyen tisztelt vevőink ugyanazon bizalommal és megelégedéssel fognak bennünket megajándékozni, a melyben elődünket részesíteni kegyesek valának; ezt kiérdemelni legfőbb törekvésünk lehet.

Becses pártfogásába ajánlva magunkat, maradunk kiváló tisztelettel
Rimaszombat, 1882. márczius 30.

Hoselitz testvérek.

Hirdetmény.

265. szám. — Rimaszombat város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a város Kurincz-pusztai 328 hold szántóföld, 136¹/₂ kaszásrét és 500 hold erdőből álló tagosított ingatlan birtoka, a pusztán álló minden gazdasági épületekkel folyó 1882. évi május hó 16-án, d. u. 3 órakor a városháza tanácstermében tartandó nyilvános árverésen 1882. év október 1-től számítandó kilencz egymásután következő évekre

haszonbérbe

fog adati. A kikiáltási ár 3705 frt, bántpénz 400 forint.

Miről a bérleni kívánók oly megjegyzéssel értesittetnek, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a polgármesteri hivatalban megtekinthetők, sőt arról másolatot is vehetnek.

Kelt Rimaszombatban, 1882-ik évi április hó 28-án.

Szabó György, polgármester.